

ELÇİN YEMİŐKEN

**TÜRK İŐ HUKUKUNDA
KADIN İŞÇİLERİN
KORUNMASI**

onikilevha
KURUMSAL YETİŐTİM VE KURUMSAL DEĞERLER

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KADININ ÇALIŞMA HAYATINDAKİ YERİ ve KADIN İŞÇİLERİ KORUYUCU KAVRAMLAR

I. Kadının Çalışma Hayatındaki Yeri	3
A. Genel Olarak.....	3
B. Dünyada Kadının Çalışma Hayatındaki Yeri.....	4
1. Sanayi Devrimi'nden Önce	4
2. Sanayi Devrimi'nden Sonra	5
C. Türkiye'de Kadının Çalışma Hayatındaki Yeri	6
1. Osmanlı İmparatorluğu Döneminde	6
2. Cumhuriyet Döneminde	10
II. Kadın İşçileri Koruyucu Kavramlar	12

A. Eşitlik İlkesi	12
1. Genel Olarak.....	12
2. Eşitlik Kavramı ve Anlayışları.....	12
3. Eşitlik İlkesi ile İlgili Diğer Kavramlar	16
B. AYRIMCILIK YASAĞI	18
1. Genel Olarak.....	18
2. Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık.....	20
a. Türleri	22
aa. Doğrudan Ayrımcılık	22
bb. Dolaylı Ayrımcılık.....	25
3. Pozitif Ayrımcılık	29
C. Taciz.....	33
1. Genel Olarak.....	33
2. Cinsel Taciz.....	35
3. Psikolojik Taciz (Mobbing)	41

İKİNCİ BÖLÜM

KADIN İŞÇİLERİ KORUYUCU

ULUSLARARASI DÜZENLEMELER

I. BM Belgeleri	53
A. Genel Olarak.....	53
B. BM Sözleşmesi	54
C. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi.....	54
D. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi.....	56
E. Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi	57
F. Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)	58
G. Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu	63
II. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Belgeleri	65
A. Genel Olarak.....	65

B. Erkek ve Kadın İşçilerin Eşit Değerde İş İçin Eşit Ücretlendirilmesine İlişkin 100 sayılı Sözleşme.....	65
C. Çalışma (İş) ve Meslek Bakımından Ayrımcılık Hakkında 111 sayılı Sözleşme	66
D. Hizmet İlişkisine Son Verilmesine İlişkin 158 sayılı Sözleşme ...	67
E. Yeraltı İşlerinde Kadınların Çalıştırılmaması Hakkında 45 sayılı Sözleşme	68
F. Ailevi Sorumlulukları Bulunan Çalışanlara İlişkin 156 sayılı Sözleşme	69
G. Ev İşçilerine İlişkin 189 sayılı Sözleşme	71
H. Analığın Korunmasına İlişkin 183 sayılı Sözleşme	72
III. Avrupa Konseyi Belgeleri	73
A. Genel Olarak.....	73
B. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi.....	74
C. Avrupa Sosyal Şartı ve Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı..	76
IV. AB Müktesebatı	79
A. AB Kurucu Sözleşmeleri.....	79
1. Roma Sözleşmesi (Avrupa Ekonomik Topluluğu Sözleşmesi).....	80
2. Maastricht Sözleşmesi (Avrupa Birliği Sözleşmesi).....	81
3. Amsterdam Sözleşmesi (Avrupa Topluluğunu Kuran Sözleşme).....	82
4. Lizbon Sözleşmesi	82
5. AB Temel Haklar Şartı.....	83
B. AB Direktifleri	83
1. İstihdam ve Meslekte Eşit Muameleye Dair Genel Çerçeve Oluşturan 2000/78 sayılı Konsey Direktifi	84
2. İstihdam ve Meslek Konularında Kadın ve Erkeğe Eşit Muamele ve Fırsat Eşitliği İlkesinin Uygulanmasına İlişkin (Yeniden Düzenleme) 2006/54 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi.....	84

3. BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP ve ETUC
Tarafından Karara Bağlanmış Ebeveyn İzni
Hakkındaki Gözden Geçirilmiş Çerçeve Sözleşme'yi
Yürürlüğe Sokan ve 96/34 sayılı Direktifin İlgâ
Edilmesine İlişkin 2010/18 sayılı Konsey Direktifi..... 87
4. Cinsel Tacize İlişkin 2002/73 sayılı Direktif 89
5. Hamile, Yeni Doğum Yapmış ve Emziren İşçilerin
Sağlık ve Güvenliklerinin İyileştirilmesine İlişkin
Önlemlerin Alınmasına İlişkin 92/85 sayılı Konsey
Direktifi 90

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK İŞ HUKUKU MEVZUATINDA KADIN İŞÇİLERİ KORUYUCU DÜZENLEMELER

- I. Türk İş Hukukunda Kadın İşçileri Koruyucu Düzenlemeler.....93
  - A. İş Kanunu Haricindeki Düzenlemeler 93
    1. Anayasa.....93
    2. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu 98
    3. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu..... 103
    4. Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu..... 106
    5. Türk Borçlar Kanunu.....110
  - B. İş Kanunu Düzenlemeleri.....111
    1. Eşit Davranma İlkesine İlişkin Düzenlemeler.....111
      - a. İşverenin Eşit Davranma Borcunun Koşulları 111
        - aa. İşyerinde Birlik Olması 116
        - bb. İşyerinde İşçi Topluluğunun Bulunması.....118
        - cc. Kollektif Nitelikte Bir Davranışta Bulunma 120
        - dd. Zamanda Birlik Olması..... 121
        - ee. İş İlişkisinin Bulunması 121
    2. Cinsiyete Dayalı Ayrıma Karşı Koruyucu Düzenlemeler.... 122
      - a. İş Sözleşmesinin Kurulması Aşamasında 122
        - aa. Mesleki Yönlendirmede Ayrımcılık..... 122

---

bb. İşe Alımda Ayrımcılık	124
cc. Gece Çalışma Yasağı.....	132
dd. Yer ve Su Altında Çalışma Yasağı.....	136
b. İş Sözleşmesinin Devamı Aşamasında.....	137
aa. Kadın İşçilerin Hamilelik Sırasında ve Doğum Sonrasında Korunmasına İlişkin Düzenlemeler.....	138
bb. Ücrette Kadın Erkek Eşitliğine İlişkin Düzenlemeler.....	144
c. İş Sözleşmesinin Sona Ermesi Sırasında Cinsiyet Ayrımcılığı	147
II. Düzenlemelere Aykırılığın Cezai ve Hukuki Yaptırımları.....	148
A. İdari ve Cezai Yaptırımlar	148
1. İdari Yaptırımlar	148
2. Cezai Yaptırımlar	149
B. Hukuki Yaptırımlar.....	153
1. Geçersizlik	153
2. Eda Davası.....	154
3. İş Yapmaktan Kaçınma Hakkı	156
4. Maddi ve Manevi Tazminat Davası.....	157
5. İş Sözleşmesinin Haklı Nedenle Feshi	160
C. İspat	161
SONUÇ	165
KAYNAKÇA	169